

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG,
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 10. Juniusban 1789.

Tsak rövideden és homályoson —

Azt irhatjuk, hogy a' F. Tsászárnak mostani e-
géségbéli környülállásairól semmit sem irha-
tunk; mert

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Némellyek azt álitják, hogy — — —

— — harmadszor meg ujjúltt nyavallyáit-is meg-
előzvéen, igen frissen ézené magát, (adja Isten)

de mi semmi bizonyost nem irhatunk. — Némely

Levelek azt erősitik, hogy a' F. Orosz Tsászárné

II-dik *Katharina*-is nagyon bádgyadazó egéséggel

vólna, — F. M. L. Gróf *Vartenleben* Ur a' múlt

hétnek a' végén, kélttség kívül nyavallyáinak jobb móddal lehető orvoslása végett, Bétsbe érkezett, és itten vagyon.

A' múlt hónapnak 25-dikén költ *Szebeni* Levelek-szerink az Erdélyi Kordon egész tsendefségben vagyon; még tsak a' *Bodzaí* Paszszus-is, hól 10 és 11-dikben számos Serge gyült vala-öszve az ellenségnek. — A' mi Kémjeink azt beszélik, hogy a' *Jalowitzá* folyó vize mellett *Grindnél* 48-ezer Törökök és Tatárok vagynak öszve-gyűlve, és vagy az Oroszokkal, vagy a' miéinkel lejendő tsatára várakoznak. — Azok a' véghetetlen panaszok, mellyek az Oláh-országi Hertzeg *Mavroyéni* ellen, és az ő Boérokon tett kegyetlenségei ellen a' Portához érkeztek, arra indították a' *Divánt*, hogy *Mavroyéni* Uram *Bukorestben* fogságban tartatik, és a' Török katonáktól őriztetik; sőt némely Tudósítások azt erősítik vala, hogy ezen fogságán esett bújában meg-is bolondúlt volna. — Az 28-dik *Máy* költ *Szebeni* Levelekben újra ezt olvashatjuk: „Egy a' *Tertzburgi* Paszszusról érkezett Levél-szerint *Mavroyéni* a' Portától nem tsak arra íteltetett, hogy a' Bojérságnak minden tavaly tett kárt meg-fizessen; hanem a' maga méltóságából-is le-vettetett, és *Bukorestben* minden órán váratik az helyébe ujjonon tétetett Oláh-országi Hertzeg *Mikháel*. — *Kimpelungában* egy szörnyű nagy halom Török fekszik már régtől fogva; de ez magát még ez ideig tsendefségben tartotta. Ezen *Szebeni* Leveleknek vételek után mi történt legyen nem tudatik. — Egy *Bukovinából Szutsováról* vett bizonyos tudósítás-szerint, a' felsőség'

ség' parantsolatjára a' Khotzim körül vólt hegyes Sarampokat mind ki-ášták, és széllyel hányták. Az Oraszok Galatzot megint ott hagyták; minthogy köfal nélkül való meg tarthatatlan Város.

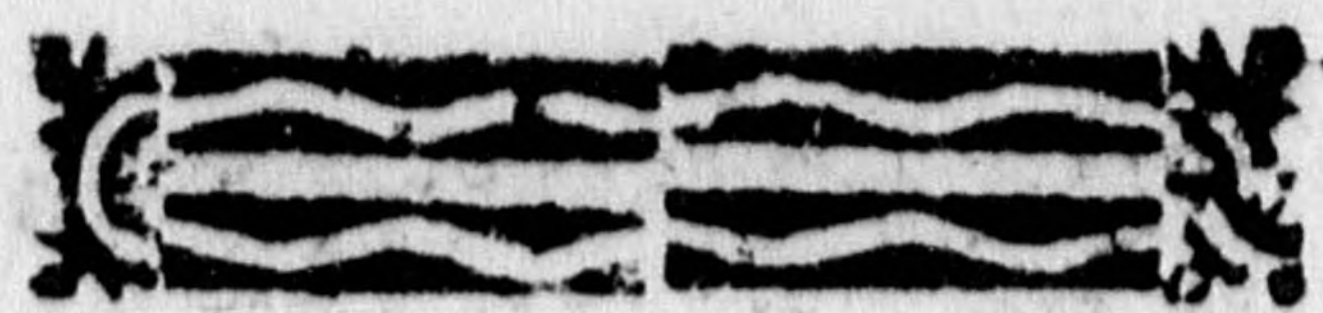
A' Horváth-orzági Táborból, a' m. h. 26-dikán egy különös Levélben az iratik, hogy a' Törökök a' magok Kémjeik által észre-vévén, hogy F. M. Báró *Laudon* tsak a' maga Népének jobb móddal való öfzve-húzására várokozik, és azonnal az ostromhoz kívánna kezdeni; nem várák a' reájok való ütést, hanem mintegy 18-ezeren öfzve-gyülvén, a' mi már *Lika*, *Vakup*, *Ofztroszátz* és *Vihátsnál* elébb mozdúlt Szélső-vigyázatainkra ütének, és azokat visszafizsa nyomúlni kényszeríték, azt a' 30 4-szegü mért-földnyi földet, mellyet tavaly Gen. *Vallis* foglalt vala-el a' Törököktől, megint visszafizsa-foglalván, a' magok hajdoni határ-széleket meg erősítették és azokra örizeteket állttanak-ki — A' *Likáner* Seregnek széleiről ugyan ezen napon ez iratik: „A' múlt hónapnak 17-dikén láttjuk vala, hogy a' *Viháts* előtt fekvő Török Tábornak 4 Zászlói vagnak ki-függesztve. Már 19-dikre a' szüntelen jövő Sergek által ezen Tábor véghetetlen sokra szaporodván, ugyan ezen napon 3 osztályokban *Unatz*, *Motike* és *Babora* nevü Török Pafusokra, mellyek a' *Likánerek* ellen leg-nevezetesebb Pafusok, meg-indúlának. Midön ezt *Obesil*, *Kovátsevits* észre-vette volna, minden ki-gondalható készületeket leg-ottan meg-teve; hogy a' maga Seregével annál jobban el-lent-álhassan; söt midön a' Kémek által észre-vette volna, hogy az ellenségnek száma igen nagy,

Obester *Frölikhez* küldte, hogy hirtelenséggel segítségül jöni el-ne múlatná; de míg a' Törököknek elegendő ellent-álló Sereg gyült volna hirtelenséggel-öszve, 21-dikben a' Törökök a' magok útjokban már még többre nevedének, 22-dikben minden személy-vállagatás nélkül öszve gyűjtven az azon környékben lévő minden Keresztény Török jobbágyokat minden Személy-vállagatás nélkül magok előtt fegyver között hajták, és ezeket kényszeríték, hogy a' mi Sántzainkra és örző-házainkra ütnének. — A' mi Sántzban lévő kevés Népünk, kik csak 3 Kompánia Horvátokból állanak, egy magoknál huzszarta nagyobb Serege ellen az ellenségnek kimondhatatlan vitézséggel oltalmazzák vala magokat; de előre az ellenségnek fokoságát nem tudván — csak el-bámúlának, midőn az előttük lévő végzetlen Pogányságot szemlélik vala; kiknek számok leg-alább 15-ezerre számláltathaték. Félelmes és szívet rettentő tsata vala ez; melyben a' mi vitéz Horvátaink, mint meg-annyi Orozlányok, úgy viaskodnak vala — mivel a' Sergeknék távol létek miatt egy hamar segítséget reményleni éppen lehetetlennek tartják vala — láták, hogy nékik a' szerentse más módod nem engedett, vagy győzni — vagy meghalni minnyájon kéntelenek. Győzedelmeskedni 3 Kompánia Horvátnak ennyi ezer ellenségen lehetetlen vala; mert így mindenik Horvátunknak leg-alább 20 Törököt kellett vala levágni; azért midőn szemeikkel látnák, hogy nékiek mind elkelene veszni, el-végezék magokban, hogy a' magok életüket mennél drágábban lehet annál drágábban adják-el az ő ellenségeknek. Ezen rettenetes végső meghatározással — ezen 3 Kompániátskának edgyik része

része ki-jöve a' Sántzból, hogy a' maga ellenségivel a' sikon ütközhesék - meg ; kik olly szörnyü bátor erővel kezdének a' tsatához , hogy talám ezen 3 Kompánia meg-veri vala azt a' véghetetlen népet, ha a' töltések olly hosszú tsatában el-nem fogy vala ; de minekutánna minden tüzelő eszközökből ki-fogyának, mind valóságos vitézek ugy halának-meg — mint édes Hazájoknak adazati minnyájon fegyveres kézzel menének az ő vitézül meg-hólt Eleikhez. Ezen rettentő tsata meg-esvén *Szerp* és *Klanátz* között, hát érkeznek a' mi segittségre siető Sergeink, noha későre, kik által az ellenség a' tsata piattzáról hátrálni kényszerítették. A' miéink közül el-esett 3 Kompánia , az az: 800 ember; oda számlálván a' 2 Kapitányt - is *Márkus Thomlinovits* és *Rukovina Illyés* Urakat (Ez mind a' kettő még a' 7 esztendő háborúbéli híres vitéz vala; az első 70 esztendön fellyül járt) a' 2 fő Hadnagyokat *Filipovits* és *Spitzel* Urakat, All-Hadnagyokat: *Katlinikh*, *Váiler*, *Schindorf* és *Rukavina* Urakat; (mely utólsó Hadnagy fia vala az elől nevezett *Rukovina* Kapitánynak) és 2 Zászló-tartókat, *Nádosevits* és *Blatkovits* Urakat. Kapitány *Szigenfeld* meg-sebesítettvén az ellenségtől el-fogatott — Midőn a' késő segittség meg-érkezett, és már a' mi maraknyi Horvátaink vitézül áldozták volna-fel életüket 2700 Töököt találának halva a' tsata-piatzon, mind azokon kívül, kik vagy meg-sebesedtenek, vagy pedig magok Pajtásaiktól el-vitettének vala. A' vissza menő Törökök úttyakban mindent tüzzel emésztetének - meg. Azt mondják a' mi Kémjeink, hogy ezen

ezen számosellenségnek tzélja az, vala, hogy a' *Likai* Ke-
rületbe bé-ülsenek, és az egész *Austriai Dalmáziát* el-
pufztittsák; de a' mely tzéljok a' mi népünknek vi-
tézsége által el-távaztatott. — A' ki ezen Tudósi-
tást hirtelenséggel írta, azt igéri, hogy ezen törté-
netről még világosabb Tudósitást fog tenni.

*Káránszobesről 25. Máj egy szóva bé-vehető Tu-
dósító ezt írja: „ Már 3 napoktól fogva a' Klerfé*
Táborának egész hadi - teste itt gyült - öszve, és az
elől álló Sergek éppen *Méhádiánál* állanak. Ezen
itt levő szörnyü népnek számát kegyelmednek tö-
kéletesen meg - nem határozhatom, hanem azt egy
átaljában erősíthetem, hogy mostonában 2 Tábor
fekszik a' Bánátban; edgyik *Feldm. G. Hadik* alatt
húzza magát *Oppova - felől Fejértemplom - felé*, a'
málik pedig *Fegyvertármester Gróf Klerfé* alatt itt
Káránszobesnél fekszik; a' Bánátban-é vagy *Serviá-*
ban jönnek öszve? még titok. A' mint mi tapasztal-
juk 3 hetek alatt minden - felől meg - mozdúlnak, és
a' hadi-tüzet egyszer'smind fogják meg-gyújtani. So-
ha életemben szebb móddal el-rendelt Táborot még
csak nem - is gondolhattam, mint a' miénk, a' mi
népünknek az első *Vezértől* fogva az utolsó *Dobo-*
sig jó kedve vagyon; a' nyavallyák meg-szüntenek,
egészségesek és frissek vagyunk; minden napi érzékeny-
ségeinket a' minden-felé hangzó táborig musikák ele-
venitik — és sokkal más-képpen vagyunk; mint ta-
tavaly; sokkal más kedv és reménység alatt é-
lünk, mint tavaly.

Kül-ö-országi Tudósítások.

Frantzia-országban a' 3 Státusnak. ország-gyülésében szüntelenül való a' zürzavar és egyenetlenség, valamint az egész Országban. A' Nemefi Rend az első gyűléskor mingyárt ki-nyilatkoztatta, hogy ő a' Paraszti, vagy köz-rendtől el-akar válni és meg-akarja magát különböztetni; a' Papi rendnek némely része a' Polgári rend részére hajlót, és 15 nap adatott a' Nemefi rendnek gondolkozásra, hogy az alatt magát határozza-meg: ebből megint nagyobb zenebona fog támodni. Májusnak 17-dikén *Nekkornek* házáat újra fel-prédálták. — A' *Bordeuxi* Királyi Kintstartó *Masquet* Ur 4 milliom *Livrával* megszököt, és tsak 25 *Livra* találtatott a' Kásába.

Londonból az iratik, hogy a' Király a' maga utobbi nyavallyája után máig is előbbi egészségére egészfen helyre nem állott; azonban *Pitt* és a' többi Ministerek egész Europa számára ki-tsinálták a' békességet; az az: útat mútattak erre; de ez még tsak *ens Conceptivum*.

Madritban nagy érzékenységet okozott az örög Szültánnak halála; kivel a' Madriti Udvar igen edgyet értő állapotban el-vála. Alig érkezék-meg a' Szültán haláláról való izenet ide, leg-ottan a' *Ministerium* minden ki-kötő helyekbe hadi-készületre ada parantsolatot, és a' már azon kívül-is nagyobb készen álló hajós-fergek tsak a' parantsolatra várakoznak az indulással — de merre-felé? tsak a' jó Isten tudja!

A' Lengyelek, Dánusok, és Svédok máig is mind a' régi fegyverben vagynak. Ezekről következő Levelünkben bővebben.

Utolsó jegyzések. Erdélyben Báró *Bánfi Sigmund* Ur ő Nagysága meg-halálazott.

A' múlt h. 25-dikén azt írják *Kassáról*: „ Tegnap előtt délutánni 6 órakor egy puskaapor tsináló-nak vigyázatlanságából meg-gyúlada az itt való por tsináló műhely, melyben mintegy 300 fontnyi kész puska-por lévén, ez magával edgyütt 4 személyeket a' levegőbe repítte. Ezen véletlenül esett történet az egész Vároft meg-rettentette, a' midőn az épületek mind meg-redzenének. A' 4 emberek közzül 3 a' puskaapor műhely kertyében, mind öszve-szakadozva találtatának-meg; a' 4-dik pedig az ott nem mezfze lévő folyó-vizben. Következendő Vásárnap mind a' 4-et edgyütt temeték-el igen nagy halotti gyülekezettel. „ Mi 400 fogoly Törököket várunk ide minden órán; kik között egynéhány nagy Basák mondatnak lenni. Ezeknek számokra a' felső Kaszárma és a' vólt Franciskánusok' Klastroma készítettett-el. — A' Szárazság egész Magyar országban és Erdélyben igen nagy; mely a' mi Olvasóink előtt éppen nem ujság. — A' Pétersburgi Udvari Ujság Levelek-szerint már a' Svédok mintegy 3000 főből álló Sereggel az Orosz Jágerekre ütettek vala Apr. 18-dikán, de semmi nevezetes tsata nem eshetett; mert a' jobb szaladók el futottanak; ebből láthatni, hogy ezen a' részen-is töltve a' fegyver. — *Következendő Levelünkben nevezetes történetet ígerünk; mert Laudon le-appritott egynéhány ezer Törököt — ebben az órában érkezék a' Staféta.*